

**KAD PAMOKA BŪTŲ
SĖKMINGA**

Mokymo tikslai ir mokymosi uždaviniai

Mokymosi uždaviniai

Konkretūs, pamatuojami, sutarti, realūs, susieti su laiku.

Jie nusako mokinio įgūdžius ir gebėjimus.

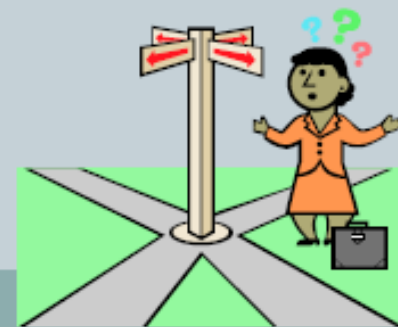
Padedą vertinti pamokos efektyvumą.



Mokymo tikslai

Tikslai yra bendri. Jų metams turėtų būti ne daugiau kaip 3-5

Tikslai nusako bendrą kryptį, kuria mokytojas norėtų eiti, tačiau nenusako, kaip nueiti iki galo ir kada tai įvyks.



Pamokos uždavinį sudaro:



- **Salygos**
- **Mokinių veikla**
- **Tos veiklos rezultatas**
- **Rezultato pamatavimo kriterijai**

Pamokos uždavinys

Sąlygos	Kuo naudodamiesi	Priemonės, šaltiniai, žinios, gebėjimai, nuostatos
Mokinių veikla	Kaip dirbdami	Metodai
Rezultatas	Ką mokiniai padarys, pagamins, atliks...	Konkretus darbas
Kriterijus	Kas rodys, kaip darbas atliktas	Vertinimo kriterijai, normos

Veiklos pamokoje kriterijus- kiek ji efektyvi **šios** klasės šioms mokiniams, t.y. ar tinkami:

- Metodai, būdai, formos;
- Mokinių motyvavimas veiklai (rezultato siekimo aktualumas, veiklos atitikimas jų amžiui, patirčiai, galimybėms);
- Darbui tinkamos sąlygos, atmosfera;
- Mokytojo pagalba, konsultavimas (aiškinimo kokybė, konsultavimo efektyvumas, darbo ir mokymo tempo individualizavimas ir diferencijavimas);
- Tinkamas vertinimas.





- **Diferencijavimas ir individualizavimas**

Diferencijuojama ir individualizuojama



- **Metų (teminiame) plane - ugdymo turinys (pagal klasės pasirengimo lygį).**
- **Temos plane – standartai- pasiekimų lygmenys (pagal homogenines grupes).**
- **Pamokos plane – procesas, formuluojant mokymosi uždavinius, taikant įvairius metodus (pagal mokinių galimybes).**

Diferenciacijos kryptis- nuo klasės (teminis planas) iki mokinio (pamokos planas).



(dr.E.Motiejūnienė, ŠPC)

Ugdymo diferencijavimas



**VISŲ MOKINIŲ VISKO IŠMOKYTI
NEĮMANOMA!**

**VISUS MOKINIUS GALIMA KAI
KO IŠMOKYTI.**

Individualizavimo ir diferencijavimo esmė yra tai,



- kad tas **KAI KAS** pasiektų konkretaus mokinio galimybių maksimalias ribas.
- mokytojo tikslas- patenkinti mokinių poreikius, sudaryti sąlygas kuo maksimaliau atsiskleisti jų galimybėms.



- **Vadinasi, mokytojui svarbu žinoti, kiek mokiniui reikia duoti (Išsilavinimo standartai + BUP = planavimas).**
- **Įtikinti mokinį, kad tai, kas duodama, verta imti , nes bus reikalinga, naudinga (motyvacija).**

Duoti tiek, kiek mokinys gali paimti (ugdymo turinys)



Duoti taip, kad jis galėtų, norėtų paimti (ugdymo metodai)





- **Leisti jam žinoti, kiek jis paėmė (savęs vertinimas) ir kaip galėtų paimti daugiau (tolimesnių mokymosi žingsnių planavimas)**

Mokymo (si) aplinkos įrengimas ir aprūpinimas



Diferencijavimas

- Individualaus požiūrio į mokymą realizavimas:
 - Mokinų skirstymas į didesnes ar mažesnes grupes, keliant jose
 - skirtingus mokymosi tikslus.
 - taikant skirtingus metodus,
 - naudojant skirtingas priemones ir pan.



Diferencijavimas - ugdymo turinio pritaikymas skirtingo sugebėjimų lygio mokiniamis *(dr. E.Motiejūnienė, ŠPC)*

- **Pritaikoma**
 - Mokymo turinys
 - Mokymo ir mokymosi metodai
 - Vertinimo būdai
- **Diferencijuojama**
 - Suskirstant klasės mokinius į grupes pagal sugebėjimų lygį
 - Suskirstant mokinius į mišrias įvairių gebėjimų grupes, kuriose daugiau gebantys mokiniai padeda mažiau patyrusiems

Diferencijuotos grupės



- Homogeninės (panašių pagal gabumus, polinkius, motyvaciją, savybes ir pan.) mokinių grupės,
 - Heterogeniškos (skirtingų mokinių) grupės.
 - Laisvos grupės.
 - Pastovios grupės.
- ✦ Heterogeniškoje grupėje susidaro galimybė mokytis bendradarbiaujant, pagerinti ne tik akademinis, bet ir bendravimo, metakognityvinius, vertinimo ir kitus gebėjimus.



Individualizavimas-



- **principas , reiškiantis, jog ugdymo turinio dėmenys:**
 - standartų reikalavimai,
 - priemonės (vadovėliai ir kt.),
 - mokymo ir mokymosi bei vertinimo metodai**pritaikomi taip, kad atitiktų skirtingų mokinių**
gabumus,
poreikius,
polinkius,
mokymosi stilius,
tempą ir kt.





- Individualizavimas turi padėti mokiniui ne tik daryti pažangą, bet ir suprasti, *kokios yra jo stipriosios pusės* (gabumai, interesai, polinkiai) *ir atitinkamai jas tobulinti*, pasirenkant mokymosi kryptį.
- Norint individualizuoti, būtinas *įvairių polinkių mokiniams prieinamas mokymo turinys*.
- Būtina atsisakyti vienodo ugdymo turinio ir *skirtingiems vaikams teikti skirtingą pagalbą*.

Pažinti mokinį, tai



- ne tik vadinti jį vardu, žinoti jo socialinę aplinką (tai labiau svarbu mokytojo ir mokinio dialogui), bet įvertinti jo **motyvaciją, polinkius, gebėjimus, galimybes** tam, kad galėtume pasirūpinti jo mokymo/si sėkme.

Konsultavimas



- Puikiausias individualizavimo būdas, kai mokytojas padeda mokiniui ieškoti teisingo kelio, skatina jo sėkmę, rodo dėmesį, kartu priimdamas atsakomybę už išmokimą.

Konsultavimas



- Neveiksminga pagalba, kai mokytojas dirba už mokinį perimdamas iniciatyvą (pats padaro, kaip turėtų būti, padiktuoja, ką reiktų rašyti) ir pan. Tokiu atveju mokinys nesistengia pats spręsti problemų.

Kaip padėti silpnai pasirengusiems mokiniams, nemenkinat jų orumo

- Ugdymą individualizuoti tik tada, kai būtina- kai šie mokiniai nepajėgia dirbti kartu su visais. Esant bent menkiausiai galimybei integruoti juos į ugdymą su visos klasės mokiniais.
- Leisti jiems rinktis užduotis ir rezultatų pristatymo būdą
- Jei mokytojas jiems individualizuoja užduotis, tai bent jau diferencijuoti turėtų ir kitiems mokiniams.



Žinojimas prasideda nuo nežinojimo.



- Kai žinai, ko nežinai, tai jau daug žinai.



Vienas iš sėkmingos pamokos kriterijų –



- **beveik visi mokiniai įvykdė pamokos uždavinį.**

Kaip to pasiekti?

Pamokos uždavinio diferencijavimas (keliapakopio uždavinio kėlimas)



- Pakopų tiek, kiek skirtingų gebėjimų mokinių grupių



1. Pamokos uždavinio individualizavimas pagal mokinių galimybes (pasiekimų „laiptai”)

- **Naudodamiesi pamokoje įgytomis žiniomis mokiniai gebės:**
 - 1. Taisyklingai atlikti nurodytą užduočių minimumą (2).
 - 2. Taisyklingai atlikti daugiau negu pusę (4) užduočių.
 - 3. Taisyklingai atlikti visas (6) užduotis.



2.Pamokos uždavinio individualizavimas pagal mokinių savarankiškumo lygį (pasiekimų „laiptai”)



- Mokiniai gebės užduotis atlikti:
 - naudodamiesi pagalbine medžiaga (lentele, pavyzdžiu, šablonu ir pan.) ir konsultacijomis.
 - naudodamiesi pagalbine medžiaga (lentele, pavyzdžiu, šablonu ir pan.)
 - dirbdami savarankiškai.

3. Pamokos uždavinio individualizavimas pagal mokinių galimybes



- Naudodamiesi mokytojo klaidų taisymu mokiniai:
 - ištaisys 1 –3 pasirinktas klaidas, išsiaiškins, kaip jų išvengti, ir atliks savikontrolės užduotį.
 - ištaisys vieno tipo klaidas ir mokės paaiškinti, kodėl klydo.
 - ištaisys visas klaidas, motyvuos taisymo būdus.

4. Pamokos uždavinio diferencijavimas naudojant užduoties sunkumą nusakančius terminus

Iš
realaus
turinio

- **paprasciausias** sąlygos teisingai sudaro ir
- **paprastos** sprendžia
- **nesudėtingos** tiesinių lygčių sistemas
- **sudėtingesnės**

Gabiųjų mokinių ugdymo individualizavimas ir diferencijavimas pamokoje



- **Panaudoti gebėjimus kitų mokinių konsultavimui.**
- **Sudaryti heterogenines grupes, kur visi grupės nariai atsakingi už kiekvieno išmokimą, bendrą rezultatą.**
- **Duoti sudėtingesnes užduotis (sisteminti, klasifikuoti).**
- **Duoti papildomas užduotis.**



Pagal S. Kovalik mes taip prisimename gaunamą informaciją:



- 10% to, ką išgirstame;
- 15% to, ką matome;
- 20% to, ką matome ir girdime kartu;
- 40% to, dėl ko diskutuojame;
- 80% to, ką patiriame tiesiogiai ir praktikuodami;
- 90% to, ko mes mokome kitus.



Ugdymo individualizavimui mokytojas pasirengęs, kai




- **Pažįsta mokinius – žino, kam kaip galėtų padėti.**
- **Yra sukaupęs diferencijuotų užduočių (atskiroms temoms bei skirtingų gebėjimų mokiniams) bazę (banką).**

Savikontrolės užduotys- tinkama sąlyga ugdymo individualizavimui ir diferencijavimui



- Pats mokinys, tiesiogiai mokytojui nedalyvaujant, gauna informaciją apie savo žinias, gebėjimus, įgūdžius.
- Mokinys dirba savarankiškai jam palankiu ritmu.
- Sėkmingai taikomas savęs vertinimo metodas.
- Pats mokinys gali priimti sprendimą dėl tolesnio mokymosi žingsnių planavimo- pats formuluoja mokymosi uždavinius.

- 
- **Mokinių pasiekimų
ir pažangos
vertinimas**

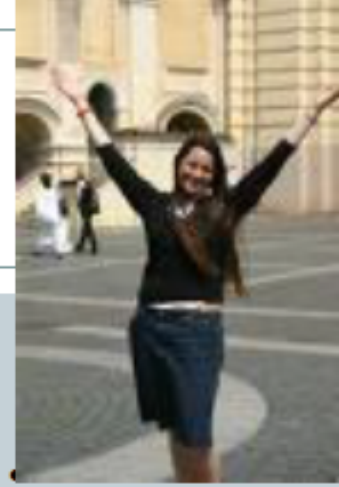
Ko siekiame vertindami?



Vertinimo intencija



Vertinimas



- nuolatinis informacijos apie mokinio mokymosi pasiekimus ir padarytą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas.
- Vertinimas – tai nuolat vykstantis procesas

Įvertinimas



- vertinimo proceso rezultatas, konkretus sprendimas apie mokinio pasiekimus ir padarytą pažangą

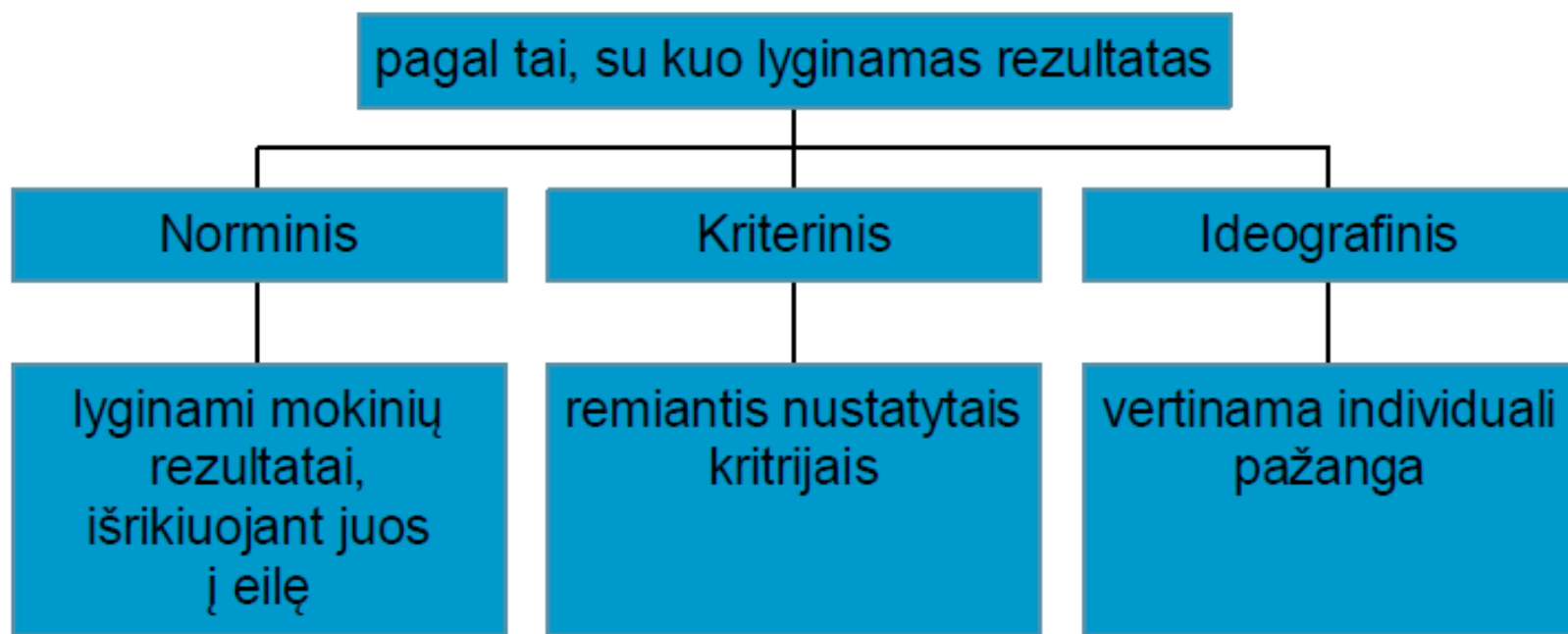


Įsivertinimas

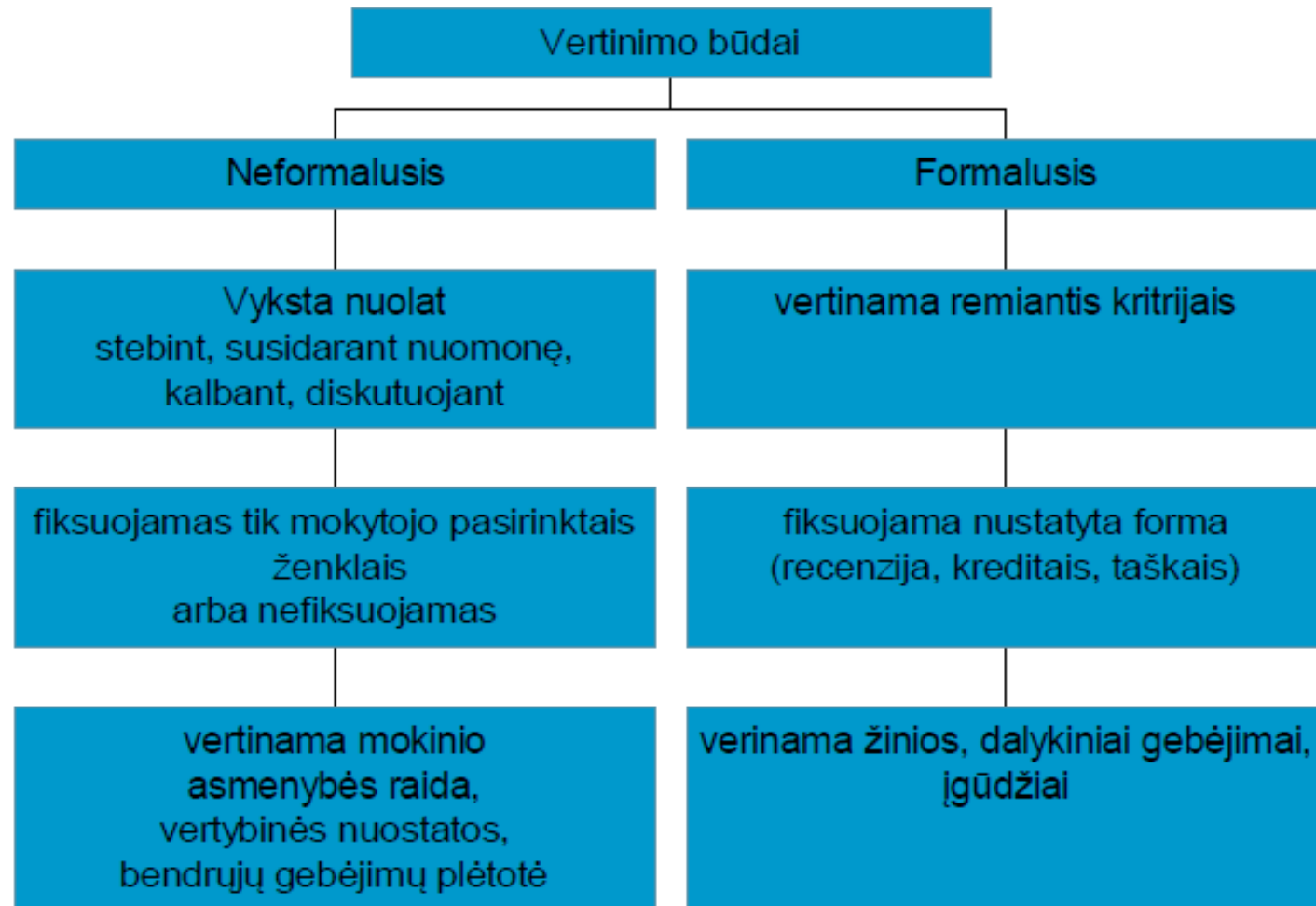


- sprendimas apie daromą pažangą, remiantis savistaba, dabartinių pasiekimų lyginimu su ankstesniais, tolimesnių mokymosi tikslų bei jų siekimo strategijų numatymas

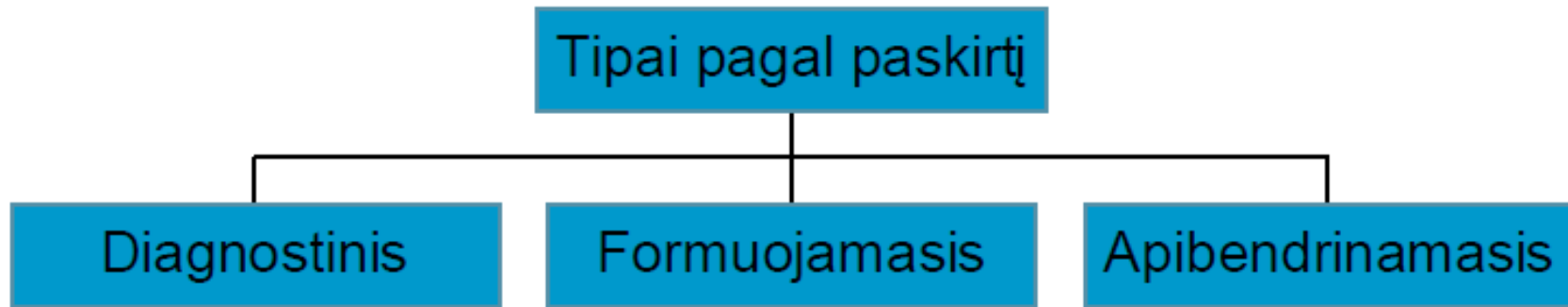
Vertinimo tipai



Vertinimo būdai



Vertinimo tipai



Diagnostinis vertinimas taikomas



- **baigus ar pradedant mokymo etapą** - temą ar kurso dalį
- Paskirtis-išsiaiškinti mokinio pasiekimus ir padarytą pažangą, kad būtų galima numatyti tolesnio mokymosi galimybes, suteikti pagalbą įveikiant sunkumus.
- Atliekamas remiasi mokinių stebėjimu, namų darbų, kontrolinių užduočių rezultatais.

Apibendrinamasis



- Naudojamas baigus programą, kursą, modulį.
- Jo rezultatai formaliai patvirtina mokinio pasiekimus ugdymo programos pabaigoje.

Formuojamasis vertinimas-



- **nuolatinis** vertinimas ugdymo proceso metu
- Paskirtis- padrąsinti mokinius, išsakyti pastabas, nukreipti tinkamai veiklai.
- Tikslas – ne kontroliuoti, o padėti mokytis.
- Nesiejamas su pažymiu, vertinimo rezultatai viešai neskelbiami.
- Vertinama žodžiu ar raštu.
- Dažniausiai neformalizuojamas ir nefiksuojaamas.

Stebėjimas

- Tai dažniausiai klasėje taikomas metodas, bet turbūt mažiausiai pripažįstamas kaip vertinimo forma. Pradinius išpūdžius mokytojui gali tekti pakoreguoti, kai jis sužinos daugiau. Įvairiose mokymo situacijose mokytojas turi galimybių vertinti stebėjimu surinktą informaciją, tikrinti ją, taikant kitus būdus

Klausimai

- Teisingas atsakymas mažiau naudingas mokymuisi nei klaidingas.
- Nėra neteisingų atsakymų - „griauname“ ne tiesas, o argumentus.



Klausimai

- Dauguma mokytojų, uždavę klausimą, laukia atsakymo mažiau nei vieną sekundę ir po to užduoda kitą klausimą arba į savo klausimą atsako patys. Trumpo laukimo pasekmė yra ta, kad „veikia“ tik tie klausimai, į kuriuos galima atsakyti greitai, nemąstant, t. y. faktų išsiminimo reikalaujantys klausimai. Išėitis keičiant šią situaciją – **ilgiau palaukti**.

Kokio grįžtamojo ryšio reikia mokiniui?

- Mokiniui teikiama vertinimo informacija turi būti tokia ir teikiama tokiu būdu, kad jis:
- sužinotų, ką ir kaip jam daryti, kad jo mokymosi pasiekimai gerėtų;
- įgytų didesnę tikėjimą ir pasitikėjimą savo jėgomis;
- nesijaustų prastesnis už kitus klasės draugus;
- jaustų, kad jis mokytojui yra svarbus, kad mokytojas siekia jam padėti.

- Po kiekvieno mokymo (si) etapo tikrinamas dalinis išmokimas, išsiaiškinamos mokymosi spragos ir taikomi būdai jas likviduoti.
- *Gali nutikti taip, kad mokiniai gebės dirbti, atliks visas užduotis, bet pamokos pabaigoje paaiškės, kad nei viena jų nėra atlikta teisingai. Taigi 40 min. dirbta klaidingu metodu, kurį pamiršti bus nelengva, be to, ištaisyti visas klaidas ir išsiaiškinti klydimų motyvus laiko tikrai neužteks. Nuo ko pradėti taisyti ir aiškintis, taip pat sunku nustatyti.*

G.Petty

Pavyzdžiui

- Atlikus dalį darbo reiktų paskatinti mokinius pasitikrinti pateikiant kriterijus, pvz. geometrijos pamokoje mokytojas pateikia klausimus:
 - Ar jūsų figūra telpa į puslapį?
 - Ar ji pavadinta taip, kaip nurodyta ant lentos?
 - Ar atsakymas į pirmą klausimą yra 8,7 metro?
- Jei yra mokinių, kurių atsakymai neteisingi, diferencijuotai aiškinamasi, kokios klydimų priežastys. „Kol mokomasi, klaidos yra neišvengiamos ir būtinos tobulėjimui”
(G.Petty)

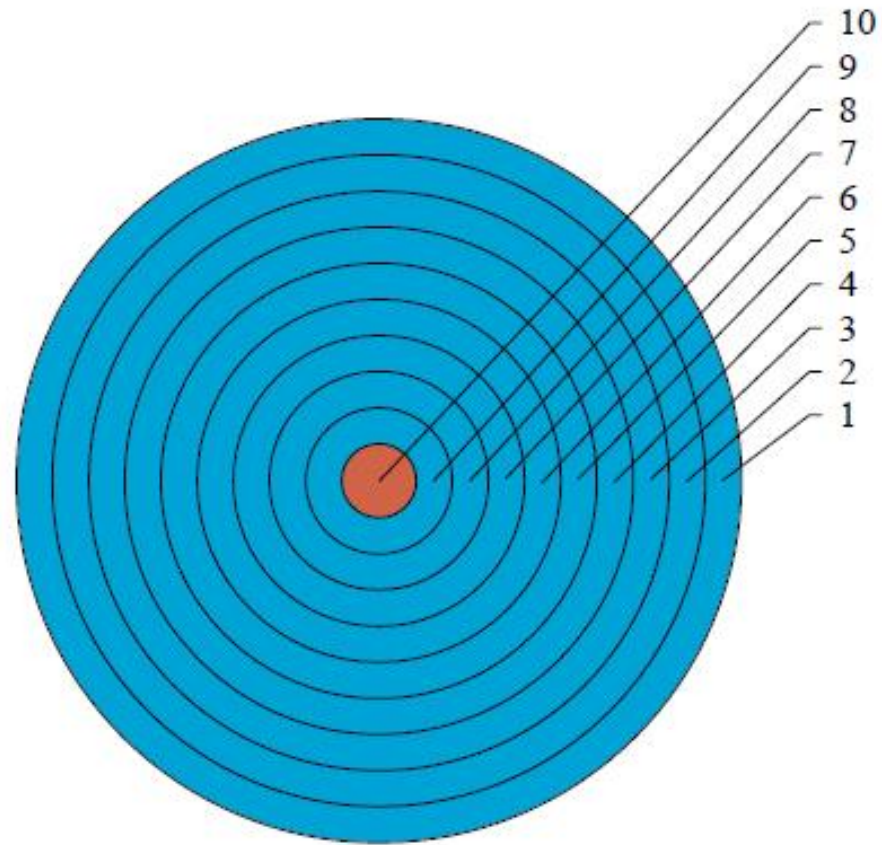


- **Pažangos matavimas**

„Šviesoforas”



Temos taikinys



Emocinis vertinimas



Kreditai



I. Kreditus galima gauti už:

pagrįstus, motyvuotus atsakymus į klausimus; aktyvų dalyvavimą pamokoje;

*** savo ir kitų klaidų taisymą;**

*** atsakinėjančiojo papildymą;**

*** darbų redagavimą;**

*** raiškų skaitymą; nedidelės apimties kūrybos darbelius;**

*** kūrinių muzikines, teatrines, dailės interpretacijas;**

*** dalykines iniciatyvas;**

*** aktyvų dalyvavimą konkurse, olimpiadoje, konferencijoje ir pan.;**

*** stendo, parodos, dekoracijų, mokomosios medžiagos parengimą;**

*** publikacijas spaudoje; viešąsias kalbas;**

*** projektų rengimą, gynimą, vykdymą, oponavimą;**

*** stendinių pranešimų parengimą;**

*** darbą grupėje; tiriamąjį darbą ekspedicijoje;**

*** segtuvą (portfolijo)**

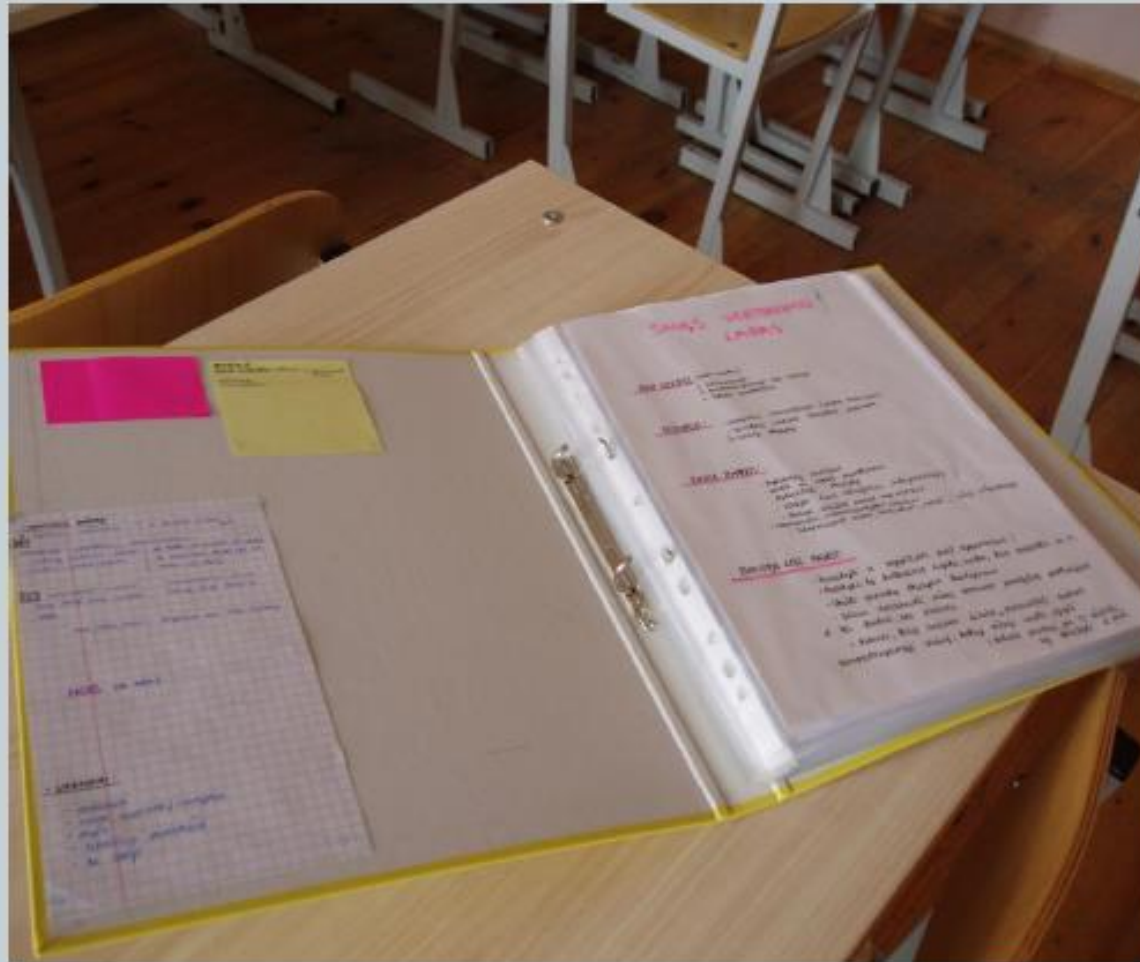
II. Kreditų netenkama, kai:

- *vietoj jų įrašomas pažymys (vienas kreditas = vienas pažymio balas);
- *laiku neatliekamas darbas (klasėje, namų darbas, ilgalaikė užduotis ir pan.);
- *atsakinėjama žodžiu (prie teigiamo pažymio galima prisidėti 1 kreditą, prie neigiamo (vieneto)- du);

III. Kreditavimo principai

- 1. Vienas kreditas atitinka vieną pažymio balą.**
- 2. Kreditai pasiimami tik gavimo dieną.**
- 3. Neatlikus užduoties mokytoja informuojama pamokos pradžioje ir atiduodami 4 kreditai (užduotį vis tiek reikia atlikti). Jei apie neatlikta užduotį neinformuojama laiku, rašomas vienetas, prie kurio galima prisidėti 2 kreditus.**
- 4. Jei mokinys praeitą pamoką nebuvo pamokoje, už neatliktą užduotį jis turi duoti 2 kreditus.**
- 5. Kreditai į pažymį nekonvertuojami likus dviem savaitėm iki pusmečio pabaigos.**
- 6. Vieną kreditą prisidėti prie pažymio galima tik atsakinėjant žodžiu, du kreditus – tik prie vieneto.**
- 7. Kreditai galioja visą mokymosi laiką.**





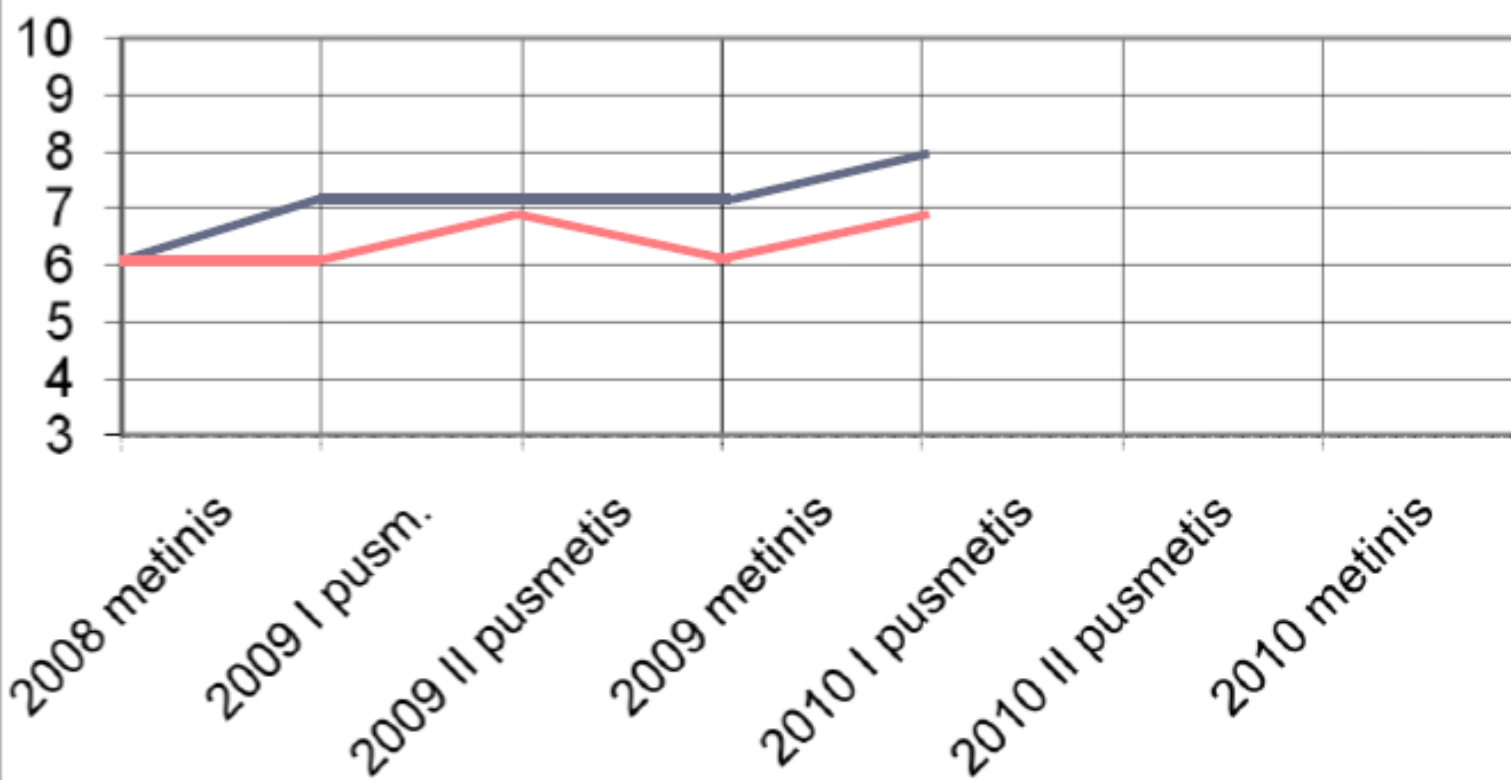
Darbo su segtuvais metodo paskirtis:



- **atpažinti, pripažinti ir įvertinti mokinių pasiekimus, matuoti jų daromą pažangą;**
- **skatinti jų motyvaciją, suteikiant drąsos ir padedant suvokti stipriuosius ir tobulintinus pasiekimų rezultatus;**
- **skatinti savęs vertinimą, refleksiją,**
- **mokyti kelti ugdymosi tikslus ir planuoti mokymosi žingsnius.**

- **Mokiniai fiksuoja savo pasiekimus ir matuoja pažangą sužinoję signalinius rezultatus bei pasibaigus pusmečiams, metams. Per tam skirtas klasės valandėles jie lygina savo rezultatus su ankstesniais, daro išvadas apie pažangą, planuoja galimybes siekti pažangos. Tai fiksuoja pasiekimų lapuose.**
- **Klasės mokinių apibendrinto vertinimo pasiekimų pažanga fiksuojama pusmečių, metų rezultatų suvestinėse (skaičiuojamas dalykų pažymio vidurkis lyginamas su ankstesnių metų, pusmečio rezultatais).**

Lietuvių kalba





- **Namuṃ darbai**

Namų darbų skyrimo praktika

Audronė Šuminiemė, ŠMM



- **Namų darbai turi padėti pasiekti mokymosi uždavinių iškeltų pamokose**

Namų darbų trukmė:

3-4 klasių mokiniams – trukmė – 1 val.

5-6 klasių mokiniams trukmė – 1,5val.

7-8 klasių mokiniams trukmė – 2 val.

9-12 klasių mokiniams trukmė – 2,5val.

Namų darbų skyrimo praktika mokykloje

Optimizuojant mokinių krūvį, namų darbų užduotis reiktų



- orientuoti ne į plotį, o į gylį;
- skirti tiek, kad nesudarytų problemų patikrinti, įvertinti pamokoje;
- užduotys turėtų padėti pasitikrinti, įtvirtinti tai, ko mokytasi pamokoje;
- diferencijuoti taip, kad mokiniai galėtų pasirinkti, kas jiems aktualiausia;
- skirti ilgalaikes namų darbų užduotis.

Namų darbų diferencijavimas

- Suteikiama galimybė rinktis pagal
 - apimtį (susitariama dėl privalomo visiems atlikti minimumo);
 - atlikimo būdą (parašyti, išspręsti, grafiškai pavaizduoti, suklasifikuoti...)
 - šaltinius (vadovėlis, pratybos, internetas, laikraštis...);
 - Užduoties turinį (išsiaiškinti klydimą motyvus, atsakyti į klausimus, išspręsti problemą, suformuluoti klausimus...).

Namų darbų skyrimas,

- **kai skiriamos alternatyvios užduotys, o mokiniai gali pasirinkti, kurias, kiek ir kaip atlikti – puikus mokymo individualizavimo būdas.**

- **Galimybė rinktis vieną iš užduočių – geras būdas ir namų darbų užduotims diferencijuoti.**
- **Tai, ką mokiniai renkasi, leidžia geriau pažinti jų gebėjimus, polinkius, mokymosi stilius.**

Namų darbams



Pasirinkite vieną iš užduočių:

- 1. Kuo J. Žemaitės apsakymas „Marti“ įdomus (aktualus) šiandieniniam skaitytojui? Atsakykite 2-3 sakiniais.
- 2. Realistiškai ir romantiškai 1-2 sakiniais apibūdinkite vieną savo kambario daiktą.
- 3. Remdamiesi J. Žemaitės apsakymu „Marti“, pagrįskite bent vieną teisingą testo atsakymo teiginį.

Namų darbam



Pasirinkite vieną iš užduočių:

- Parašykite samprotaujamojo tipo rašinio „Tikra ar apsimestinė Hamleto beprotystė?“
 - teiginį ir tris argumentus:
 - ✦ Hamleto beprotystė yra ..., nes:
 - 1).....
 - 2).....
 - 3).....
 - įžangą (3-5 sakinius).
 - dėstymo teiginius.